



2020-2021

Anti-Pestprotocol

Lentiz Revislyceum

Anti-pestprotocol Lentiz | Reviuslyceum

2. Wat is pesten?	3
<i>Kenmerken van pesten zijn:</i>	3
<i>Kenmerken van plagen zijn:</i>	3
<i>Wat is Cyberpesten?</i>	4
<i>Hoe wordt er gepest?</i>	4
<i>Welke rollen onderscheiden we bij pesten?</i>	5
<i>De gepeste leerling</i>	5
<i>De pester</i>	6
<i>De meelopers en de weggijkers</i>	6
<i>Leerlingen die het pesten echt niet zien (deze zijn zeldzaam)</i>	7
3. Pestaanpak.	8
<i>Uitgangspunten</i>	8
<i>Vijfsporenaanpak</i>	9
<i>Aanspreekpunten rondom pesten op de Revius Mavo</i>	10
4. Preventie.	11
<i>Preventieve maatregelen</i>	11
5. Het stappenplan na een melding van pesten.	13
<i>A. De mentor</i>	13
<i>B. De onder-/bovenbouw coördinator</i>	13
<i>C. Schorsing</i>	14
<i>D. Ondersteuningsteam</i>	14
<i>E. Schoolverwijdering</i>	14
<i>De taak van docenten</i>	14
<i>De rol van de coördinator sociale veiligheid</i>	14
Bijlage 1. Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten.	15
Bijlage 2. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling.	1717
Bijlage 4. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest.	18
Bijlage 5. Tips voor leerlingen.	1919
Bijlage 6. Tips voor ouders.	200
Bijlage 7. Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten.	211
Bijlage 8. Stappenplan naaktfoto/seksfilmpje.	233

1. Vooraf

Dit document is opgesteld mede naar aanleiding van de roep vanuit de samenleving om meer te doen aan het voorkomen en bestrijden van pesten. Dit document beschrijft hoe we op onze school een zo veilig mogelijk school- en groepsklimaat willen creëren. Een veilige schoolomgeving is een voorwaarde om leerlingen in staat te stellen te kunnen leren. Sociale veiligheid staat daarom hoog in ons vaandel. Iedereen die zich in de school bevindt, moet zich veilig genoeg voelen om zichzelf te durven zijn. Discriminatie in welke vorm dan ook wordt niet geaccepteerd en ook pesten past niet bij onze positieve benadering.

Wij vinden het belangrijk dat leerlingen zich gezien, gewaardeerd en veilig weten op school. Een veilig klimaat draagt bij aan de ontwikkeling van een positief en realistisch zelfbeeld. Een realistisch zelfbeeld is een voorwaarde door kunnen leerlingen zich ontwikkelen tot betrokken, ondernemende en ambitieuze personen. In een veilig klimaat zijn leerlingen zich bewust van hun weten en kunnen, weten zij dat ze gezien worden en er mogen zijn, dat ze betekenis hebben en erbij horen, ondanks onderlinge verschillen. Fouten maken mag, als je er maar van leert. Dit geldt voor alle vormen van leren, niet alleen voor schools leren.

Anti-pestbeleid is over het algemeen gericht op het 'repareren' van ongewenst gedrag. Wij vinden het belangrijk te investeren in een positief schoolklimaat en positieve groepsvorming. Om deze reden kiezen wij ervoor om de anti-pest coördinator, coördinator sociale veiligheid te noemen en naast curatieve maatregelen vooral ook te focussen op preventie. Door middel van monitoring wordt gemeten hoe sociaal veilig de leerlingen zich op school voelen.

Behalve de activiteiten gericht op positieve groepsvorming, staan er ook richtlijnen in het protocol over signalering en melding van pestgedrag. Immers, pesten kan door een goede aanpak wel sterk verminderd worden, maar nooit voor 100% worden voorkomen.

Het protocol is bedoeld om het schoolteam, de ouders en ook de leerlingen zelf te informeren over activiteiten, gericht op een zo optimaal mogelijk (en dus ook veilig) schoolklimaat. Een plan waarvan iedereen op de hoogte is en door alle betrokkenen wordt gedragen, zorgt voor meer continuïteit en kwaliteit.

Dit protocol is een 'werk in uitvoering'. Het is niet definitief (en dat zal het ook nooit worden). Het is belangrijk dat alle betrokkenen er met elkaar over in gesprek gaan en blijven. In team- en directie overleg hoort het schoolklimaat regelmatig op de agenda te staan. Docenten gaan de dialoog aan met hun leerlingen. Ouders worden erbij betrokken in de vorm van ouderavonden en oudergesprekken. Collega's kunnen informeel ervaringen uitwisselen, maar ook de studiedagen, workshops en cursussen kunnen een bron van professionalisering zijn.

M. van der Burg, coördinator sociale veiligheid

2. Wat is pesten?

'Pesten is een systematische, psychologische, fysieke of seksuele handeling van geweld door een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die (niet langer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.'

Kenmerken van pesten zijn:

- pesten gebeurt opzettelijk;
- pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, materieel of mentaal);
- bij pesten is er altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen (fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer);
- pesten gebeurt systematisch;
- pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen;
- pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor. Het is dus een typisch menselijke ondeugd die altijd verborgen aanwezig is en steeds weer de kop kan opsteken.

Helaas is pesten niet altijd direct zichtbaar. Het is daarom van groot belang dat het zo snel mogelijk bespreekbaar wordt gemaakt. Niet iedereen heeft het in zich om te kunnen praten over het feit dat er gepest wordt. Hoe dan ook; er wordt (ernstige) schade berokkend bij de gepeste persoon **Naast het slachtoffer heeft ook de dader hulp nodig** (fysiek en/of materieel en/of mentaal).

Plagen is vooral een spel en daardoor van een andere orde. Het spel gaat om te kijken of je creatief kan reageren en dat waardeer je in de ander.

Kenmerken van plagen zijn:

- het gebeurt tussen mensen die gelijk zijn aan elkaar wat betreft macht;
- er is geen winnaar of verliezer;
- de waardering voor elkaar blijft bestaan;
- de geplaagde kan zichzelf goed verdedigen;
- niemand loopt schade op.

Hoewel er aantoonbare verschillen bestaan tussen pesten en plagen, bestaat er tussen beide geen vastgestelde grens. Deze grens is voor ieder persoonlijk verschillend. Iedereen heeft het recht zelf aan te geven wat hij/zij als acceptabel vindt.

Pesten treft de pester, de gepeste, de rest van de groep en de groepsbegeleider (zowel de mentor als de vakdocenten).

Pesten verziekt het groepsklimaat. In een verziekt groepsklimaat wordt meer gepest en minder geleerd. Zo kan er gemakkelijk een vicieuze cirkel ontstaan. De tijd en energie, bedoeld voor leren, samenwerken en positieve sociale omgang, wordt steeds meer opgeslokt door (onderhuidse) spanningen.

Wat is Cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Hoe wordt er gepest?

Hoe	Categorie	Voorbeelden
Verbaal	Fysiek, mentaal	Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken.
Lichamelijk	Fysiek	Aan kleding trekken, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken.
Achtervolgen	Fysiek, mentaal	Opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten.
Uitsluiten	Mentaal	Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten.
Stelen en vernielen	Materieel	Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken.
Afpersen	Mentaal, fysiek, materieel	Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
Digitaal(cyberpesten)	Mentaal, materieel	Mobiele telefoon, e-mail, Whatsapp, Twitter, Facebook, Instagram, Snapchat, Youtube, Tumblr, identiteit hack.

Welke rollen onderscheiden we bij pesten?

- 1) De gepeste
- 2) De pester
- 3) De meelopers/wegkijkers
- 4) Leerlingen die het pesten echt niet zien (deze zijn zeldzaam)

Dit zijn rollen, geen persoonlijke eigenschappen. Iemand die pest kan op een ander moment of in een andere situatie juist behulpzaam zijn. Persoon en gedrag moeten goed uit elkaar gehouden worden. Een rol is makkelijker te veranderen dan een vaststaande eigenschap.

Eigenlijk moeten we de termen pesters en gepeste niet gebruiken, maar spreken van personen die pesten/gepest worden. Omwille van de leesbaarheid gebruiken we ze toch.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan andere. Dat kan te maken hebben met uiterlijk, gedrag, geaardheid of sociale uitingsvormen. Toch is het niet zo zwart-wit. Er zijn leerlingen met 'afwijkingen' die nooit gepest worden en er zijn leerlingen zonder iets bijzonders, die toch gepest worden. In principe kan overal mee gepest worden. Vaak is het iemands lichaamshouding die pesten uitlokt (wat niet betekent dat het slachtoffer zelf de schuld heeft). De lichaamshouding verraadt vaak de zwakke plekken in iemands weerbaarheid en pesters hebben daar een neus voor.

Pesten komt vooral voor in situaties waarin pesters hiervoor de kans krijgen, dus in onveilige situaties, voornamelijk zonder toezicht.

Een gepeste leerling praat er thuis vaak niet over. Dat kan o.a. komen door:

- Schaamte.
- Een negatief zelfbeeld (ik ben niet belangrijk).
- Echt of vermeend onbegrip van de ouders. Die vinden bijvoorbeeld dat hun kind maar van zich af moet bijten.
- Overbetrokken ouders, die misschien zelf ooit gepest zijn en hun kind niet kunnen helpen, maar wel hun gevoelens overnemen.
- Angst dat de ouders met school gaan praten waardoor het nog erger wordt.
- Een problematische thuissituatie; het kind wil zijn ouders niet met nog meer problemen opzadelen. (Papa en mama hebben al zoveel aan hun hoofd.)
- Het probleem lijkt onoplosbaar.
- Het idee dat je als gepeste niet mag klikken.

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen

- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan.
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair, maar ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar te doen. Van binnen kunnen ze onzeker zijn. Dan proberen ze zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Of ze vinden zichzelf juist geweldig en denken dat ze meer rechten hebben dan een ander. Pestkoppen hebben vaak weinig empathisch vermogen en eenzijdig ontwikkelde sociale vaardigheden. Een pestkop die goed kan inschatten wat er in een ander omgaat, maar niet met die ander mee kan voelen, kan pestexpert zijn. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen ze zich niet schuldig want 'het slachtoffer vraagt er immers om'. Bij pestgedrag kunnen verschillende factoren meespelen (vaak meer dan één). Het is opvallend dat die zowel bij pesters als bij pestslachtoffers voorkomen. Pesters en pestslachtoffers lijken meer op elkaar dan je zou denken.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt
- binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en de weggijkers

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met pesten. Dit gebeurt vaak uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen. Of de meelopers vinden stoer gedrag wel interessant en denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. Meelopers kunnen, net als de pestkoppen, weinig empathisch zijn, of een gebrekkige gewetensontwikkeling hebben. Naïviteit kan bij slachtoffers en pesters meespelen, maar vooral bij meelopers. Veel leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Wel kunnen ze zich schuldig voelen omdat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of geen hulp inschakelen. Het kan zijn dat ze dat niet durven, of ze weten niet hoe ze dit moeten aanpakken. Voordat we deze groep veroordelen staan we stil bij de uitkomsten van diverse psychologische experimenten op het gebied van verantwoordelijkheid en autonomie. Uit al die onderzoeken is gebleken dat de meerderheid van de mensen sterk neigt tot ontlopen van persoonlijke verantwoordelijkheid. Al gaat het om een natuurlijke houding, mensen kunnen zich hier bewust van worden. Dan wordt wel of niet meelopen of weggijken een bewuste keuze. Wie op school blinde gehoorzaamheid van zijn leerlingen verwacht en daar in investeert, stimuleert weggijken en meelopen. Blinde gehoorzaamheid is iets heel anders dan een coöperatieve houding. Een coöperatieve leerling werkt samen met een docent aan een gemeenschappelijk doel (bijvoorbeeld het eindexamen halen).

Leerlingen die het pesten echt niet zien (deze zijn zeldzaam)

Er zijn leerlingen die niet weggijken, maar echt niets van pesterijen merken. Die zijn echter zeldzaam. Dromerige leerlingen en leerlingen die in hun eigen wereldje leven hebben het soms echt niet door. Toch hebben ook zij last van pesten in de klas. Zelf zijn ze trouwens vaak extra kwetsbaar voor pesten. Dus ook deze leerlingen moet je bij pestpreventie en de aanpak van pesten betrekken.

3. Pestaanpak

Onze aanpak is vooral gericht op de ontwikkeling van een positief school- en groepsklimaat. Pesten is echter onuitroeibaar en van alle tijden, maar onacceptabel. Dat vraagt om een duidelijke en krachtige aanpak vanuit school.

Het begint met de erkenning dat pesten bestaat. Vervolgens investeren we in preventie, waarbij het zwaartepunt ligt op de ontwikkeling van een positief school- en groepsklimaat. Het team is persoonlijk en betrokken bij lief en leed van de leerlingen. Er is veel toezicht en door middel van groepslessen, de methode Tumult, voorlichting, thema lessen, klassenuitjes en schoolfeesten werken we aan een veilig schoolklimaat. Mocht er meer nodig zijn kennen de mensen binnen ons IOT de wegen naar externe trainingen of andere hulpverlening.

Met het Protocol Pestpreventie/pestaanpak verklaren de vertegenwoordigers van de school en de ouders dat we pestgedrag op school niet accepteren, hoe we pesten proberen te voorkomen en als het toch voorkomt, aanpakken.

Uitgangspunten

Een *Protocol Pestpreventie/pestaanpak* kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. De school scheidt een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten onacceptabel is en zoveel mogelijk wordt voorkomen.
2. De school ontplooit preventieve (les-) activiteiten.
3. Voorbeeldgedrag van volwassenen binnen de school is van groot belang. Een docent die een leerling respectloos behandelt geeft pesters een vrijbrief voor pestgedrag.
4. Komt pesten toch voor, dan is het een probleem van alle betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Met de ondertekening van het Nationaal onderwijsprotocol (zie bijlage I) laten alle betrokken partijen zien, dat zij bereid zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken.
5. Docenten en andere personeelsleden kunnen pesten signaleren en nemen er vervolgens duidelijk stelling tegen. De pester(s) moet(en) de schade zo mogelijk herstellen.
6. De school dient te beschikken over een directe (herkenbare) aanpak wanneer pesten de kop opsteekt (Protocol pestpreventie/pestaanpak).

Vijfsporenaanpak

Met de ondertekening van het Nationaal onderwijsprotocol (zie bijlage I) heeft het VMBO Maassluis zich verbonden aan de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

1) De algemene verantwoordelijkheid van de school

Directie, mentoren, docenten en andere personeelsleden hebben voldoende informatie over pestpreventie, pesten en de aanpak van pesten. De school werkt aan een optimaal school- en groepsklimaat en een goed beleid rondom pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school optimaal is.

2) Steun bieden aan de leerling die gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen. We luisteren naar de leerling. Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt /is gebeurd. Er wordt contact opgenomen met de ouders van de gepeste leerling. Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen. Een aanbod van (deskundige) hulp behoort tot de mogelijkheden. Er komen follow-up gesprekken.

3) Steun bieden aan de pester

Confrontatie van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester. Contact opnemen met de ouders van de pester. Nagaan of de pester de gevolgen voor het slachtoffer kan overzien (IQ, emotionele leeftijd: kan de pester zich in anderen inleven? Andere psychosociale factoren). De achterliggende oorzaken boven tafel zien te krijgen. Welke, op zichzelf legitieme behoeften probeert de pester op deze onacceptabele wijze te bevredigen? Eventueel aanmelden voor het ZAT voor nader onderzoek/hulpverlening. Helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met anderen, bijvoorbeeld door een taak te geven die voor alle partijen positief uitpakt. Zorgen dat de pester zich aan regels en afspraken houdt. Grenzen stellen en consequenties eraan verbinden. Er komen follow-up gesprekken.

4) De middengroep (rest van de klas) bij het probleem betrekken

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt ieders rol hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan verbetering van de situatie. Hoe kunnen de leerlingen daar zelf een actieve rol bij spelen? De mentor komt hier later op terug.

5) Steun bieden aan de ouders

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken. Advies aan de ouders over de omgang met hun gepeste of pestende kind. De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Het kan voorkomen dat ouders van de gepeste leerling er moeite mee hebben dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig en fijn voelen op school, het wil geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Aanspreekpunten rondom pesten op de Revius Mavo

In eerste instantie is het eerste aanspreek/meldpunt altijd de mentor van uw zoon/dochter. U kunt anders terecht bij de volgende personen.

Coördinator sociale veiligheid

Mandy van der Burg

Contact: mvdburg06@lentiz.nl

Zorgcoördinator

Liene Brans

Contact: iviperenburg@lentiz.nl

Pedagogisch toezichthouder

Robin Biesheuvel

Contact: etanis@lentiz.nl

Teamleider onderbouw

Pim van der Hoorn

Contact: pvdhoorn@lentiz.nl

4. Preventie

Pesten is nooit helemaal uit te roeien, het is belangrijk om aandacht te geven aan preventie in de vorm van stimuleren en positieve groepsvorming. Zolang pesten niet voorkomt kan er beter niet teveel aandacht aan worden besteed. Anders creëer je de beruchte 'roze olifant'.

Preventieve maatregelen

1. Elke mentor bespreekt in de eerste week van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Die werken het beste als de leerlingen zelf meedenken, positief geformuleerd zijn en als ze zichtbaar en bekend zijn voor alle klasgenoten. De mentor inventariseert eerst wat elke leerling nodig heeft om zich prettig en veilig in de groep te voelen. Vrijwel altijd komt een groep op ongeveer dezelfde regels en afspraken uit: regels over hoe met elkaar om te gaan, hoe met de spullen van anderen, hoe met leren en huiswerk enz. (De mentor kan een beetje sturen, bijvoorbeeld door een negatief geformuleerde regel om te zetten in een positief geformuleerde regel, bijvoorbeeld: *Je mag niet aan andermans spullen zitten* wordt: *Je blijft van andermans spullen af*, want positief geformuleerde regels zijn duidelijker.) Onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pest-protocol. Pesten moet altijd gemeld worden. Dat is geen klikken, maar hulp bieden of vragen, opkomen voor jezelf of anderen. De omgangsregels dienen tijdens de mentorlessen meerdere keren per jaar besproken te worden, zodat deze levend blijven binnen de klassen.
2. Leerlingen moeten vanaf dag één weten dat ze in geval van pesten hulp kunnen krijgen van de volwassenen in school en hoe ze om hulp kunnen vragen. Dat moet zo laagdrempelig mogelijk zijn, want de meeste pestslachtoffers durven niet om hulp te vragen, meestal uit angst 'dat het dan alleen maar erger wordt'. Deze personen stellen zich aan het begin van het jaar voor in de klas, zodat ze zichtbaar worden.
3. Mentoren hebben de taak en de gelegenheid regelmatig de dialoog met hun leerlingen aan te gaan. Vooral zij kunnen aandacht geven aan de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in die groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.
4. Medewerkers dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Het doel hiervan is dat leerlingen zich gezien en gehoord voelen op school. Complimenteren van goed gedrag is hierbij ook belangrijk.
5. Tijdens de pauzes, 10 minuten voor aanvang van de lessen, na afloop van de lessen en tijdens andere vrije momenten zijn alle medewerkers van school extra alert op pestgedrag. Toezicht is een krachtig preventief middel tegen pesten. Toezicht is meer dan controle. Veel leerlingen hebben baat bij persoonlijke aandacht.
6. In het kader van het convenant "veilige school", dat onze school heeft met politie en gemeente is de wijkagent regelmatig in het gebouw. Jaarlijks bezoekt hij in september alle nieuwe brugklassen om zich voor te stellen. De wijkagent benadrukt de positieve insteek bij het oplossen van problemen en brengt expliciet pestgedrag ter sprake.
7. Digitaal pesten tot een minimum beperken, zo mogelijk voorkomen door afspraken over computergebruik die vastgesteld zijn in het internetprotocol. (bijlage).

8. Er worden verschillende lessen aangeboden op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling.
9. Het pestprotocol wordt jaarlijks besproken en bijgesteld en komt op de website van de school te staan. Ouders worden geïnformeerd over het bestaan van ons pestprotocol.
10. Rots & Water lessen op vrijwillige basis. Het doel van de Rots en Water lessen is het vergroten van de communicatie- en sociale vaardigheden en welzijn bij kinderen en jongeren en het voorkomen en/of verminderen van sociale problemen zoals pesten, conflicten, uitsluiting, meeloopgedrag en seksueel grensoverschrijdend gedrag.
11. Studie (mid-) dagen voor het personeel, verdieping op bepaalde thema's of het sparren over ideeën en onderwerpen.
12. Ouderavonden, om ouders te informeren. Ouders de kans te geven om vragen te stellen of zaken op tijd aan het licht te brengen.
13. Dit schooljaar worden alle leerlingen van klas één en drie gezien door onze jeugdverpleegkundige, verbonden aan het CJG. In die gesprekken komt sociaal welbevinden en dus pesten ook aan de orde.
14. Alle leerlingen van klas drie doen mee aan een enquête van het CJG en waar nodig zal de jeugdverpleegkundige een gesprek hebben met betrokken leerling en eventueel ouders.
15. Jaarlijks doet onze vestiging mee aan enquêtes om te monitoren hoe onze leerlingen, ouders en medewerkers onze school beoordelen.
16. De school voert actief registratie via SOM. Docenten melden hun signalering van opvallendheden rondom pesten in SOM, zodat alle medewerkers dit kunnen teruglezen en er dossiervorming ontstaat.

5. Het stappenplan na een melding van pesten

A. De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlagen. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentor neemt contact op met de ouders van de pester en de gepeste en betreft hen bij de oplossing.
3. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
4. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
5. Indien het probleem escaleert, meldt de mentor het gedrag aan coördinator. Hij overhandigt de coördinator het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt (SOM).
6. Indien het probleem escaleert, (zie 5) worden de ouders/verzorgers op de hoogte gesteld en zo nodig betrokken bij het vinden van een oplossing.

B. De coördinator

1. De coördinator kan in onderling overleg, de rol van de mentor overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
2. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk: - confronteren (zie bijlage) - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij bepaald gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
5. Hij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de gezinsspecialist/ leerlingbegeleider.
6. Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
7. Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
8. Hij koppelt alle informatie weer terug naar de betrokken partijen op school.

C. Schorsing

Wanneer gesprekken geen verandering tot stand brengen, volgt in overleg met de teamleider/directeur een schorsing van één, of in uitzonderlijke gevallen meerdere dagen. Als er ook daarna geen verbetering geconstateerd wordt krijgt de pestende leerling(en) een langere schorsing, na overleg met de teamleider/directeur.

D. Ondersteuningsteam

Als gedrag na de schorsing aanhoudt, wordt de leerling(en) (indien deze nog niet bekend is bij het ondersteuningsteam) aangemeld bij het ondersteuningsteam. Er kunnen gesprekken worden opgezet met de gezinsspecialist, of hulp door derden worden ingeschakeld.

E. Schoolverwijdering

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen het pestgedrag blijft tonen, wordt in overleg met de teamleider en directeur overgegaan tot verwijdering. Er wordt, in samenwerking met de leerplichtambtenaar, gezocht naar een andere school.

De taak van docenten

De docenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten.

De rol van de coördinator sociale veiligheid/ leerlingbegeleider

- a. Hij/zij biedt ondersteuning waar nodig (in overleg met de zorgcoördinator), aan mentoren en onder/bovenbouwcoördinator tijdens de verschillende fasen in het proces.
- b. Hij/zij biedt (in overleg met de zorgcoördinator) op vrijwillige basis, individuele begeleiding aan de pester en de gepeste leerling.
- c. Hij/zij biedt (in overleg met de zorgcoördinator) een sociaal-emotionele training aan voor het eerste en tweede leerjaar.
- d. Hij/zij kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de mentorlessen.
- e. Hij/zij biedt (in overleg met de zorgcoördinator) kleine trainingen aan bij specifieke hulpvragen, zoals bijvoorbeeld een assertiviteitstraining.

Bijlage 1. Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten

Het Nationaal onderwijsprotocol tegen Pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van kinderen te verbeteren.

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoek blijkt dat één op de vier kinderen (+ 375.000) in het basisonderwijs en één op de zestien leerlingen (+ 56.000) in het voortgezet onderwijs slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen en jongeren, in het bijzonder door de leraren en door de ouders.
2. Het bevoegd gezag en directie gaan, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het pestprobleem, uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen leraren, ouders en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op samenwerking.
3. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder punt 2 ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en te onderhouden.
4. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich daarom het volgende te doen:
 - het werken met de 'vijfsporenaanpak';
 - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het pestprobleem;
 - het bewust maken en bewust houden van de (levenslange) gevolgen van pesten;
 - een gerichte voorlichting over de preventie en de aanpak van het pesten aan alle ouders van de school;
 - het zorgen voor een voor iedere aan de school verbonden persoon toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen; het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor ouders, de aanschaf van boeken en andere informatie wordt bekostigd;
 - het invoeren van een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem op school, zodat probleemgedrag bij leerlingen zo vroeg mogelijk kan worden onderkend en tegengegaan.
5. De ondertekenaars verklaren zich in principe bereid tot deelname aan een periodieke zelfevaluatie binnen een door de medezeggenschapsraad vastgestelde termijn.
6. Als het protocol is ondertekend, wordt een kopie op een duidelijk zichtbare plaats opgehangen in de school. De tekst van het protocol wordt verder bekend gemaakt via de schoolkrant en, indien aanwezig, de website van de school.

7. Het bevoegd gezag en de directie zorgen er verder voor dat naar aanleiding van de ondertekening van dit protocol een beleid tegen het pesten wordt geformuleerd. Dit beleid wordt in het schoolplan en de schoolgids opgenomen.

Naam en plaats van de school:

Getekend namens:

Bevoegd gezag Directie/personeel

.....

Medezeggenschapsraad Ouderraad/oudervereniging Leerlingenraad

.....

Bijlage 2. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h) erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

o Hoe communiceert de leerling met anderen?

o Welke lichaamstaal speelt een rol?

o Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?

o Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan, want **niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming**. Houd er rekening mee dat dit meestal onbewust gebeurt. Heeft een leerling erg veel weerstand tegen bewustwording van dit soort dingen? Blijf er dan af en laat dat aan een deskundige over. Weerstand heeft vrijwel altijd een psychische functie.

Bijlage 3. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren is niet hetzelfde als kritiek geven (al wordt dat vaak wel zo ervaren).

Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag dat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen (probleemgericht). Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! (persoonsgericht) Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Pesters hebben vaak een achterstand in hun ego-ontwikkeling (het ego is de stuurman van de persoonlijkheid, bepaalt in hoeverre iemand zich in anderen kan verplaatsten, op zichzelf kan reflecteren en zijn eigen gedrag kan sturen). Het is niet handig dat tegen de pester te zeggen (dan verwijt je iemand zijn eigen stoornis en bovendien weet je dat zonder onderzoek niet zeker) maar houd er wel rekening mee. Maak duidelijk dat pestgedrag een teken is van gebrek aan verantwoordelijkheid. Daar kan iets aan gedaan worden. Bied zo nodig hulp aan van een leerlingbegeleider (op vrijwillige basis mits het pesten stopt).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage 4. Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mail adres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet gemakkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatmogelijkheid als er iets vervelends gebeurt.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreig haatberichtjes.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van het internet kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden. Ook foto's van bijvoorbeeld Whatapp of Snapchat worden bewaard zonder dat je dit kan zien/weet.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wil.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten. Bewaar deze mails als bewijs en ga hiermee naar iemand die je vertrouwt.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om smsjes/ Whatsapp/ Instagram op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP-adres van de e-mail kan soms worden afgeleid van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor of onder/bovenbouw coördinator toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.meldknop.nl

Bijlage 5. Tips voor ouders

Wat kun je als ouder doen als je kind wordt gepest?

Wees stil als ouder en luister naar het verhaal van je kind.

Neem je kind serieus! Luister en stel verdiepende vragen. Verdiepende vragen betekent eigenlijk hetzelfde als doorvragen, dit om het probleem duidelijk te krijgen (probeer er geen verhoor van te maken!). Spreek niet onmiddellijk een oordeel uit. Als je bijvoorbeeld zegt: 'je bent toch geen mietje: sla er op!' Dan heeft je kind hier weinig aan. Als hij/zij dit zelf zou kunnen, dan had je kind dit al gedaan. Na zo'n advies zal je kind niet gemakkelijk meer om hulp of een luisterend oor vragen. Wees er gewoon voor je kind, laat merken dat je achter je kind staat, dat je je kind voor de volle 100% vertrouwt en gelooft.

Samen naar oplossingen zoeken.

Kom niet meteen met oplossingen. Probeer samen naar oplossingen te zoeken. Wat past bij jullie kind? Als je deze adviezen ter harte neemt, dan zal jullie kind zich gehoord en begrepen voelen. Van hieruit kunnen jullie samen gaan bedenken wat je zoal kunt gaan doen.

- Natuurlijk kun je op school gaan praten als je kind hier achter staat. Dit is vaak de eerste en meest logische stap.
- Je kunt professionele hulp zoeken, of een training waar je kind baat bij kan hebben.
- Boeken lezen over dit onderwerp en op internet informatie lezen over wat je tegen pesten kunt doen.
- Blijf in gesprek met je kind, geef eventueel adviezen wat je kind zou kunnen doen of zeggen (of juist niet) tegen de pester(s).

'Doe-dingen'.

- Laat je kind tekenen wat het heeft meegemaakt, of laat hem of haar het opschrijven.
- Geef je kind een schriftje of dagboek, dat is vaak een goede uitlaatklep.
- Als je kind moeite heeft met praten, stuur elkaar dan briefjes/appjes of mailtjes.
- Ook een sport kan wonderen doen en dan niet alleen een verdedigingssport, de meeste sporten zijn goed als uitlaatklep.
- Alle mensen die iets voor je kind betekenen (vader, moeder, opa's en oma's, speciale tante, vrienden, de lieve buurtjes) laat je drie goede kwaliteiten/eigenschappen op schrijven van je kind. Het is fijn te horen wat er allemaal goed is aan je. Het zelfvertrouwen krijgt dan de kans om te groeien. Misschien zijn er kwaliteiten bij die je kind kunnen helpen bij het omgaan met de pester.
- Rollenspellen: doe in een rollenspel bijvoorbeeld voor hoe je kind op verschillende manieren kan reageren op de pester(s).

Maar het belangrijkste blijft: een luisterend oor bieden en je kind serieus nemen. Wees open en positief nieuwsgierig!

Bijlage 6. Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten

Preventief

- www.schoolenveiligheid.nl

Stichting School & Veiligheid ondersteunt scholen bij het bevorderen van een sociaal veilig klimaat. Dit doen wij door het geven van actuele informatie en deskundig advies via de website, trainingen, conferenties en de helpdesk.

Veilig internetgebruik

<https://veiliginternetten.nl/>

Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.

<https://www.mediaopvoeding.nl/>

Op deze site geven deskundigen antwoord op al uw vragen rondom media en uw kind.

<https://www.stoppestennu.nl/lesmaterialen-pesten-en-cyberpesten>

Bekijk [hier](#) meer dan 118 Lesideeën, lessuggesties en win acties tegen pesten en cyberpesten

<https://www.helpwanted.nl/>

Helpwanted.nl is een website over online seksueel misbruik van kinderen en jongeren. Je kunt dit hier melden. Je vindt ook informatie over wat het is, hoe je het kunt voorkomen en wat je kunt doen wanneer het je is overkomen. Ook ouders, docenten en andere opvoeders kunnen hier terecht

Bij pesten (informatie, adviezen, stappen, doorverwijzing)

<https://www.meldknop.nl/>

Iets vervelends gebeurd op internet? Hier kun je alles vinden, tips, te ondernemen stappen etc.

- www.pestweb.nl

Als je te maken hebt met pesten, vind je het misschien lastig om erover te praten. Bij Pestweb kun je je verhaal kwijt. Voor jezelf of iemand anders. Wij helpen je met tips en advies om het pesten te stoppen. Kijk op deze website of chat, mail of bel met ons.

<https://www.kindertelefoon.nl>

Het is heel goed om met iemand die je vertrouwt te praten over het (online) pesten. Dit kunnen je ouders zijn, een oom of tante, of een goede vriend(in). Je kunt ook altijd bellen of chatten met de Kindertelefoon (0800-0432) of met [Pestweb](#) (0900-2828280).

<https://www.stoppestennu.nl/handleidingen-problemen-rapporteren-op-facebook-twitter-youtube-google-skype-whatsapp-instagram>

Heb je hulp nodig bij de instellingen van Facebook, Twitter, YouTube, Google, Whatsapp, Instagram of Skype? Hieronder vind je handleidingen. In deze handleidingen staat beschreven hoe jij je instellingen kunt aanpassen, waardoor je de risico's dat er wat mis gaat, kleiner maakt. Ook staat er in beschreven

hoe je problemen kunt rapporteren.

<http://www.bureaujeugdenmedia.nl/stappenplan-omgaan-met-sexting/>
Help! Er circuleert een naaktfoto/seksfilmpje op mijn school! Stappenplan.

<https://veiliginternetten.nl/themes/situatie/een-van-mijn-leerlingen-wordt-online-gepest/>
5 Acties om je leerlingen te beschermen tegen online pesten.

Bijlage 8. Stappenplan naaktfoto/seksfilmpje.

